

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

چشم‌انداز تجارت جهان طی سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱

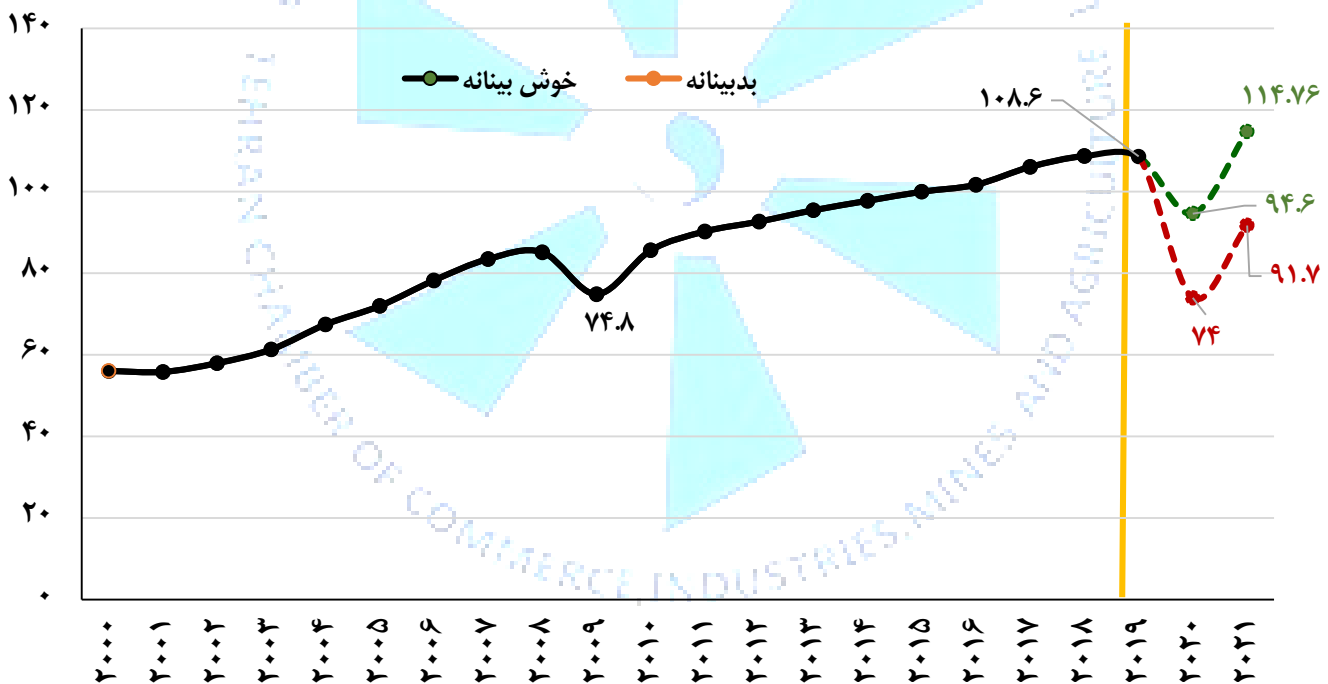

حجم تجارت کالایی جهان در سال ۲۰۱۹ به علت دو عامل؛ تنش‌های تجاری و افت رشد اقتصادی جهان، به میزان ۰,۱ درصد افت کرد. ارزش دلاری کالاهای صادرشده در جهان در سال ۲۰۱۹ برابر با ۱۸,۸۹ تریلیون دلار بود که در مقایسه با سال ۲۰۱۸ با ۳ درصد کاهش، همراه بود. با توجه به شیوع ویروس کووید-۱۹ و پیامدهای منفی آن بر زنجیره‌های تامین و تجارت کالایی جهان، بر اساس دو سناریوی خوش‌بینانه و بدبینانه، سازمان تجارت جهانی پیش‌بینی کرده است که شاخص حجم تجارت جهانی در سال ۲۰۲۰ در محدوده ۷۳,۹ (سناریوی بدبینانه) تا ۹۴,۶ (سناریوی خوش‌بینانه) متغیر خواهد بود. وفق انتظار سازمان تجارت جهانی، حجم تجارت جهان در سال ۲۰۲۰ به ترتیب ۱۳ درصد در سناریوی خوش‌بینانه و ۳۲ درصد در سناریوی بدبینانه، کاهش خواهد یافت. در این مطلب، روند حجم تجارت کالایی جهان به تفکیک مناطق و با توجه به سناریوی‌های احتمالی آینده، بررسی شده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

- شاخص حجم تجارت کالایی جهان بر مبنای سال پایه ۲۰۱۵، در سال ۲۰۱۹ برابر با ۱۰۸٫۶ بود که در مقایسه با سال ۲۰۱۸ با ۰٫۱ درصد افت همراه بود.
- با توجه به شیوع ویروس کووید-۱۹ و پیامدهای منفی آن بر زنجیره‌های تامین و تجارت کالایی جهان، بر اساس دو سناریوی خوش‌بینانه و بدبینانه، سازمان تجارت جهانی پیش‌بینی کرده است که شاخص حجم تجارت جهانی در سال ۲۰۲۰ در محدوده ۷۳٫۹ (سناریوی بدبینانه) تا ۹۴٫۶ (سناریوی خوش‌بینانه) متغیر خواهد بود.
- وفق انتظار سازمان تجارت جهانی، حجم تجارت جهان در سال ۲۰۲۰، به ترتیب ۱۳ درصد در سناریوی خوش‌بینانه و ۳۲ درصد در سناریوی بدبینانه، کاهش خواهد یافت. در بحران مالی سال ۲۰۰۹، افت حجم تجارت جهانی حدود ۱۲٫۱ درصد بود که برای سال ۲۰۲۰ و در هر دو سناریو فوق، به‌ویژه حالت خوش‌بینانه، انتظار می‌رود افت بیش‌تر از سال ۲۰۰۹، باشد.

نمودار ۱- روند شاخص حجم تجارت کالایی جهان طی ۲۰۰۰ الی ۲۰۱۹ و چشم‌انداز دو سال آینده، ۲۰۱۵=۱۰۰

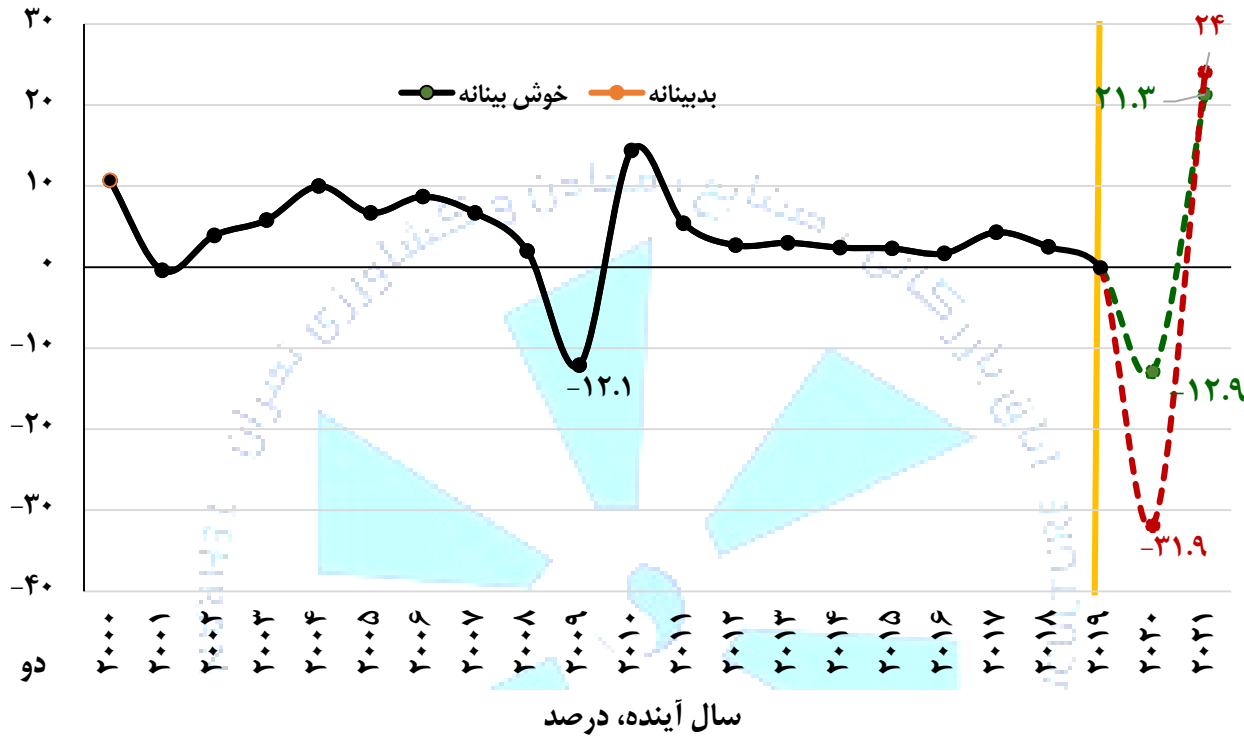

منبع: داده‌های سازمان تجارت جهانی و محاسبات کارشناسی

- انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۱، تجارت کالایی جهان، بهبود یابد که بروز این اتفاق بستگی به بازه زمانی شیوع ویروس کرونا و اثربخشی پاسخ‌های سیاستی کشورهای جهان برای مهار آن، دارد. با توجه به دو سناریوی قبلی، پیش‌بینی می‌شود در حالت خوش‌بینانه رشد حجم تجارت کالایی جهان در سال ۲۰۲۱ برابر با ۲۱٫۲ درصد و در حالت بدبینانه، حدود ۲۴ درصد باشد. در صورتی که سناریوی بدبینانه برای رشد حجم تجارت کالایی جهان در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ رخ دهد، در این صورت در سال

۲۰۲۱، شاخص حجم تجارت کالایی جهان برابر با ۹۷,۳ خواهد بود که کمتر از رقم سال ۲۰۱۹ است یعنی حتی بعد از دو سال، از حیث مقداری، تجارت کالایی جهان نسبت به سال ۲۰۱۹، بهبودی نخواهد داشت.

نمودار ۲- روند رشد حجم تجارت کالایی جهان طی ۲۰۰۰ الی ۲۰۱۹ و چشم انداز

- شاخص مدیران خرید PMI^۱ جی.پی.مورگان با همکاری موسسه IHS برای مارس ۲۰۲۰ که حاوی داده‌های ژانویه همین سال بوده، منتشر شده است. شاخص مزبور از متغیرهای متفاوتی تشکیل شده و میزان تغییر هر یک از متغیرها در مقایسه با ماه قبل را نشان می‌دهد. ارقام این شاخص در فاصله صفر تا ۱۰۰ قرار می‌گیرند که بیش‌تر بودن رقم هر متغیر و شاخص کل از عدد ۵۰، به معنی بهبود وضعیت متغیر، کم‌تر بودن از عدد ۵۰، به معنی تضعیف و مساوی بودن با عدد ۵۰، به معنی عدم تغییر وضعیت است. متغیر سفارشات جدید صادراتی که در زیرمجموعه شاخص PMI قرار دارد، در ماه ژانویه ۲۰۲۰ برای بخش صنعت ساخت برابر با ۴۳,۳ و برای بخش خدمات برابر با ۳۵,۵ بوده که شهادی بر تضعیف قابل توجه صادرات برای کالاهای صنعتی و خدمات در فصل نخست ۲۰۲۰، است.
- تقریباً کلیه اقتصادهای جهان، کاهش حجم تجارت کالایی جهان با نرخی دورقمی را در سال ۲۰۲۰ تجربه خواهند کرد که بیش‌ترین آسیب متوجه اقتصادهای امریکای شمالی و آسیا، خواهد شد.

منبع: داده‌های سازمان تجارت جهانی و محاسبات کارشناسی

^۱ Purchasing Managers Indices

- منطقه امریکای شمالی که بیشترین رشد حجم صادرات کالایی را در سال ۲۰۱۹ در مقایسه با سایر مناطق جهان و با رقم ۱,۰ درصد، کسب کرده بود، در سناریوی خوشبینانه سازمان تجارت جهانی، در سال ۲۰۲۰ در حوزه صادرات افت ۱۷,۱ درصدی و در حوزه واردات افت ۱۴,۵ درصدی را تجربه خواهد کرد.
- منطقه آسیا در سال ۲۰۱۹ در حوزه صادرات کالایی، ۰,۹ درصد و در حوزه واردات کالایی، منفی ۰,۶ درصد رشد را از لحاظ تغییر حجم، دارا بود. در سال ۲۰۲۰ وفق سناریوی خوشبینانه رشد حجم صادرات کالایی این منطقه، منفی ۱۳,۵ درصد و رشد حجم واردات آن، منفی ۱۱,۸ درصد خواهد بود. با توجه به قراردادن ایران در این منطقه، کاهش صادرات و واردات آسیا، آثار منفی را بر تجارت کالایی کشورهای منطقه از جمله ایران هم خواهد گذاشت.

جدول ۱- چشم انداز رشد سالانه حجم تجارت کالایی جهان طی سالهای ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ - درصد

سناریوی بدبینانه		سناریوی خوشبینانه		۲۰۱۹	۲۰۱۸	
۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۲۱	۲۰۲۰			
۲۴,۰	-۳۱,۹	۲۱,۳	-۱۲,۹	-۰,۱	۲,۹	حجم تجارت کالایی جهان
صادرات						
۱۹,۳	-۴۰,۹	۲۳,۷	-۱۷,۱	۱,۰	۳,۸	امریکای شمالی
۱۴,۳	-۳۱,۳	۲۸,۶	-۱۲,۹	-۲,۲	۰,۱	امریکای جنوبی و مرکزی
۲۲,۷	-۳۲,۸	۲۰,۵	-۱۲,۲	۰,۱	۲,۰	اروپا
۳۶,۱	-۳۶,۲	۲۴,۹	-۱۳,۵	۰,۹	۳,۷	آسیا
۹,۳	-۸,۰	۸,۶	-۸,۰	-۲,۹	۰,۷	سایر مناطق
واردات						
۲۹,۵	-۳۳,۸	۲۷,۳	-۱۴,۵	-۰,۴	۵,۲	امریکای شمالی
۱۹,۵	-۴۳,۸	۲۳,۲	-۲۲,۲	-۲,۱	۵,۳	امریکای جنوبی و مرکزی
۲۴,۵	-۲۸,۹	۱۹,۹	-۱۰,۳	۰,۵	۱,۵	اروپا
۲۵,۱	-۳۱,۵	۲۳,۱	-۱۱,۸	-۰,۶	۴,۹	آسیا
۱۸,۰	-۲۲,۶	۱۳,۶	-۱۰,۰	۱,۵	۰,۳	سایر مناطق

منبع داده‌ها: سازمان تجارت جهانی

- سرعت کاهش تجارت در سال ۲۰۲۰ در بخش‌هایی که از زنجیره‌های ارزش پیچیده‌تری برخوردارند، به‌ویژه محصولات الکترونیکی و خودرو، بیش‌تر خواهد بود.
- فعالیت‌های حمل‌ونقل و سفر در زیرمجموعه بخش خدمات، به دلیل محدودیت‌های اعمال شده، به طور مستقیم از همه‌گیری ویروس کرونا متاثر خواهند شد. رشد تجارت حمل‌ونقل در سال ۲۰۱۹ برابر با منفی ۰,۵ درصد و در حوزه سفر، برابر با ۱,۱ درصد بوده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

- حجم تجارت کالایی جهانی در سال ۲۰۱۹ به علت دو عامل؛ تنش های تجاری و افت رشد اقتصادی جهان، به میزان ۰,۱ درصد افت کرد. ارزش دلاری کالاهای صادرشده در جهان در سال ۲۰۱۹ برابر با ۱۸,۸۹ تریلیون دلار بود که در مقایسه با سال ۲۰۱۸ با ۳ درصد کاهش، همراه بود.
- ارزش صادرات خدمات تجاری در سال ۲۰۱۹ برابر با ۶,۰۳ تریلیون دلار (یعنی حدود یک سوم تجارت کالایی) بود که برخلاف صادرات کالایی، با افزایش ۳ درصدی نسبت به سال ۲۰۱۸، مواجه شد.

